

Nº 6/1949.

FINANS- och EKONOMIUTSKOTTETS betänkande
Nº 6/1949 med anledning av Ålands landskapsnämnds
framställning till Ålands landsting med förslag
till tillägg till ordinarie inkomst- och utgifts-
staten för landskapet under år 1949 samt särskilda
till Ålands landsting inkomna petitioner.

Med anledning av förenämnda framställning och nedannämnda petitioner,
vilka avse anvisande av medel i tilläggsbudget för år 1949, får utskottet
vördsamt anföra följande:

Utskottet omfattar i huvudsak landskapsnämndens framställning och den
motivering, som däri ingår, men har tillägt några anslag på utgiftssidan,
av vilka tvenne närmast föranledas av till Landstinget nu inlämnade pe-
titioner.

A. INKOMST.

För budgetens balanserande erforderliga lån hava ökats i motsvarighet
till de föreslagna nya utgiftsposterna.

B. UTGIFT.

Vid behandlingen av anslaget i IV Ht. IV:11 har lantrådet Viktor
Strandfält närvarit och givit upplysningar om tuberkulosvården i detta nu
i landskapet. Utskottet har bibehållit anslaget i enlighet med landskaps-
nämndens förslag, men vill i detta samband uttrycka önskemålet, att tuber-
kulosvården i första hand omedelbart övertages av landskapet till dess ett
kommunalförbund blir i stånd att övertaga de härmed enligt lag förenade
uppgifterna. I detta samband ville utskottet uttrycka sitt erkännande för
det betydelsefulla arbete, som gjorts av Föreningen Folkhälsan under de
gångna åren.

Vid remissdebatten anförde landstingsman Berglund, att ett anslag borde
upptagas för att möjliggöra inrättandet av ett barnbördshus för landskapet
i Mariehamn. Hänvisande till motiveringen i utskottets betänkande Nº 5/1949
får utskottet i detta sammanhang framhålla, att då de härmed förenade ut-
gifterna nu äro svåra att beräkna, utskottet icke ansett skäl vara att nu
upptaga ett tilläggsanslag för detta ändamål, utan emotser utskottet ett
eventuellt anslag i en senare framställning med tilläggsbudget från land-
skapsnämndens sida då landskapsnämnden varit i tillfälle att undersöka
möjligheterna att ordna denna fråga. Det i budgeten nu ingående anslaget
hoppas utskottet skall vara tillfyllest, tillsvidare.

Vid behandlingen av anslaget i VI Ht. II:9 har utskottet haft tillgång
till ett utlåtande av professor O. Meurman, vilket här bifogas såsom bi-
laga. Med stöd av detta utlåtande vill utskottet förorda anslaget.

I VII Ht. har utskottet upptagit ett nytt anslag med anledning av

landstingsman Evald Häggbloms m.fl:s petition (Nº 31/1949) angående anskaffande av en ändamålsenlig trafikmotorbåt för nordöstra skärgården. Det i petitionen föreslagna anslaget har dock höjts till 1.500.000 emedan utskottet anser den föreslagna motorstyrkan beräknad i underkant med tanke på att båten skall gå i tunn is. Utskottet anser även, att de föreslagna dimensionerna för båten på inga villkor få nedskäras.

Utskottet har höjt anslaget i X Ht. I:7 (Premier för dödande av rovdjur) till 300.000 mark då utskottet tidigare i betänkande Nº 1/1949 föreslagit att premier måtte utbetalas även för dödande av havstrut.

Vidare har utskottet såsom nytt anslag under X Ht. upptagit ett anslag om 100.000 mark med anledning av landstingsman Evald Häggbloms m.fl:s petition (Nº 30/1949) angående åtgärder för utredning av vissa skärgårdsfrågor. Även detta anslag har föreslagits större än vad som nämnts i petitionen. Utskottet anser, att den i petitionen föreslagna kommittén bör få till uppgift att behandla och utreda förhållandena i skärgården såväl ekonomiskt som kulturellt, då samtliga frågor ha nära beröring med varandra och eventuella åtgärder för det mesta komma att vara till gagn i vardera avseendet. Lantbruket i skärgården borde bli föremål för en grundlig undersökning, bl.a. borde genom bokföring utrönas, vilka grenar av lantbruket, som bäst löna sig i skärgårdens förhållanden, och därefter borde instruktionsverksamheten anpassas efter dessa rön. I nära samband härmed står frågan om hemindustri för skärgårdsbefolkningen - lämpliga former för denna borde utexperimenteras och nödig instruktions- och undervisningsverksamhet komma till stånd. Kommunikationerna äro ju ett alltid återkommande spörsmål, och härvid borde kommittén även fästa noggrann uppmärksamhet. Härvid bör även observeras, att ehuru den östra skärgårdens kulturella förbindelser rikta sig västerut, de ekonomiska däremot till övervägande del gå österut, vilket bör tagas i betraktande likaväl som det, att nu förefintlig privat företagsamhet på kommunikationernas område inte på några villkor borde lamslås genom åtgärder från landskapets sida. Bildnings- och undervisningsarbetet borde även tagas till behandling i detta sammanhang, vilket varit närmast orsaken till att utskottet ansett ett större anslag erforderligt. I kommittén borde skärgårdsbefolkningen vara företräd och dessutom borde utses lämpliga specialister från olika områden till medlemmar i densamma. Kommittén behöver antagligen en lagfaren sekreterare. I första hand borde kommittén införskaffa material från Svenska skärgårdsförbundet och Åbolands skärgårdsförbund, för att kunna tillgodogöra sig redan vunna erfarenheter på detta område.

Vidare har utskottet under X Ht. upptagit ett anslag om 100.000 mark för undersökning av husbockens skadegörelse i Kökar. Utskottet har i denna

fråga hört arbetsombudsmannen, agrolog J. Lindqvist, som redogjort för de av kommunikationsministeriet planlagda undersökningsarbetena. Dessa arbeten kunna komma till stånd om i landskapets budget anvisas erforderliga medel, vilka torde stiga till det nu föreslagna anslaget. Det är fråga om att uppföra fem mindre hus om 1,5 . 1,5 m av olika byggnadsmaterial för att konstatera, vilka byggnadsmaterial husbocken inte angriper. Då vissa tecken tyda på, att husbocken kommer att sprida sig till närliggande kommuner, anser utskottet denna undersökning påkallad inte endast i Kökar kommun, utan i hela landskapets intresse. Nödiga specialister kommer kommunikationsministeriet att ställa till förfogande. Något hinder för kompensation av dessa utgiftsposter borde inte föreligga. Landskapsnämnden torde taga kontakt med kommunikationsministeriet i denna angelägenhet och byggnadskonsulenten bör noga göra sig underrättad om undersökningens resultat.

Med stöd av vad sålunda framhållits får utskottet vördsamt föreslå,

att Landstinget måtte giva landskapsnämnden i uppdrag att vidtaga åtgärder för att anskaffa en trafikmotorbåt för den nordöstra skärgården;

att Landstinget måtte giva landskapsnämnden i uppdrag att tillsätta en kommitté med uppgift att utreda skärgårdsbefolkningens kulturella och ekonomiska problem; samt

att Landstinget måtte antaga nedanstående tillägg och rättelser till landskapets ordinarie inkomst- och utgiftsstat för år 1949 och bemyndiga landskapsnämnden att upptaga för dess utjämnande erforderliga lån.

F ö r s l a g

till

tillägg till ordinarie inkomst- och utgiftsstaten för landskapet Åland under år 1949.

Kap.mom.

A. INKOMST.

KAPITALINKOMSTER.

Första avdelningen.

I.		Landskaps- nämndens förslag	Finans- och ekonomiutskot- tets förslag.
3.	Lån	6.692.400:-	8.492.400:-
4.	Gottskrivna utgifter (126.600:- + 120.600:-) ...	247.200:-	

I kap. 6.939.600:- 8.739.600:-

I Avd. 6.939.600:- 8.739.600:-

Summa inkomster mk. 6.939.600:- 8.739.600:-B. UTGIFT.EGENTLIGA UTGIFTER.Andra huvudtiteln.I. Landskapsstyrelsen.1. Avlöningar:

1 kassabiträde, arvode 114.600:-

I kap. 114.600:-

II Ht. 114.600:-

Tredje huvudtiteln.Polisvården.I. Polisnärheten i Mariehamn.1. Avlöningar:

Beklädnadshjälp, 12 st. poliser å 1.200:- 14.400:-

I kap. 14.400:-

II. Polisväsendet på landet.1. Avlöningar:

Beklädnadshjälp åt 16 st. poliser å 900:- 14.400:-

Kanslimedel åt överkonstapeln i Jomala .. 5.000:-

II kap. 19.400:-

III Ht. 33.800:-

Fjärde huvudtiteln.Hälsö- och sjukvården.II. Ålands allmänna sjukhus.1. Avlöningar:

1 ekonom, arvode (132.600:-) 6.000:-

1 översköterska, grundlön (145.200:-) .. 6.600:-

1 kosthållsföreståndarinna, grundlön
(109.200:-) 5.400:-

1 vaktmästare och maskinskötare (120.600:-) 120.600:-

1 hjälpkarl, arvode (114.600:-) 114.600:-

II kap. 253.200:-

IV. Övrig hälsö- och sjukvård.11. Bidrag för tuberkulosens bekämpande (för-
slagsanslag) 1.500.000:-

13. Bidrag till upprätthållande av Grelsby

sjukhus (förslagsanslag) 1.000.000:-

IV kap. 2.500.000:-

IV Ht. 2.753.200:-

Sjätte huvudtiteln.Näringarnas främjande.I. Konsulentverksamheten.

11. Semestervikariatsarvoden (förslagsanslag) 40.000:-

I kap. 40.000:-

II. Jordbruket och dess binärningar.9. Jordbruksförsöksverksamheten:

Trädgårdsförsöksfältet i Godby 300.000:-

III kap. 300.000:-

IV Ht. 340.000:-

Sjunde huvudtiteln.III. Sjökommunikationerna.

4. För trafikbåt för nordöstra skärgården 1.500.000:-

Åttonde huvudtiteln.Anslag för sociala ändamål.

8. Blindhetsunderstöd (förslagsanslag) 150.000:-

15. Reserv- och nödhjälpsarbeten (förslags-
anslag) 750.000:-

16. Invalidvården (förslagsanslag) 300.000:-

I kap. 1.200.000:-

VIII Ht. 1.200.000:-

Tionde huvudtiteln.7. Premier för dödande av rovdjur (förslags-
anslag) 200.000:-

300.000:-

19. För skärgårdsutredningen 100.000:-

20. För undersökning av husbockens skadegörelse 100.000:-

I kap. 200.000:- 500.000:-

X Ht. 200.000:- 500.000:-

KAPITALUTGIFTER.Elfte huvudtiteln.Ikke inkomstbringande kapitalutgifter.II. Landskapsstyrelsen.

2. Ny telefonväxel 120.000:-

II kap. 120.000:-

IV. Undervisningsväsendet.3. Till kostnader för inledande av vatten-
ledning till Ålands sjöfartsläroverk

- och Ålands lyceum 600.000:-
4. Radiotelefonanläggning vid Ålands sjö-
fartsläroverk 190.000:-
5. Maskinlaboratoriets vid sjöfartslärover-
ket i ordningställande (reservationsanslag) 300.000:-
IV kap. 1.090.000:-
- V. Kommunikationerna.
3. Verktyg till vägavdelningens reparations-
verkstad 88.000:-
V kap. 88.000:-
- Inkomstbringande kapitalutgifter.
- VI. Kommunikationerna.
1. Arbetarbostäder för vägavdelningen 1.000.000:-
VI Kap. 1.000.000:-
XI Ht. 2.298.000:-

Summa utgifter mk. 6.939.600:- 8.739.600:-

Mariehamn den 26 februari 1949.

På finans- och ekonomiutskottets vägnar:

K. A. Helin
K.A. Helin.

Rolf Sundman
Rolf Sundman.

I ärendets behandling hava deltagit: ordföranden Helin samt ledamöterna
Lennart Mattsson, Andersson, Häggblom, Bengtz och suppleanten Beckman.

Maatalouskoelaitos

17 februari 1949.

PUUTARHAOSASTO

Piikkiö

N:o

Till Ålands Landskapsnämnd,

Mariehamn.

Edert värda brev av den 8 februari kom mig tillhanda först i går.
Vad som varit orsaken, att brevet så försenat sig i posten, är obegrip-
ligt. Uppenbarligen har frågan rörande fruktkällare redan behandlats
i landskapsnämnden och min uppfattning om saken kan därför knappast in-
verka på saken. I alla fall försöker i det följande klargöra behövlig-
heten av en dylik källare för Godby Fruktförsöksstation.

För att få full nytta av de olika fruktträdsförsök, vilka sedan 1941
planerats i Godby fruktförsök, är det ju klart, att man måste få ett
klart begrepp över de olika sorters hållbarhet under vinterförvaring
och lagring. Detta är desto nödvändigare, då man på Åland borde till
försäljning huvudsakligen odla senare vintersorter. Detta delvis för
att klimatet gör det möjligt, att på Åland odla något senare mognande
hållbara vinteräpplen än annorstädes i Finland, delvis därför, att be-
hovet av just senare vinteräpplen är mest kännbart. Att draga några
slutsatser över de olika i försöken medtagna sorters lämplighet för vin-
terförvaring, är helt naturligt mycket vanskligt, om man ej har ett
lämpligt ställe där man kan förvara frukten och följa under vinterns
förlopp deras hållbarhet.

Till följd av ett antal ogynnsamma vintrar, har det ju dröjt längre
tid än man i början tänkte sig, förrän träden började avkasta frukt i
större antal. Likaså har det varit omöjligt att i så snabbt tempo som
önskvärt var, få alla de planerade försöken utlagda. I alla fall, har

träden numera kommit i avkastningsålder, så att årligen kommer att skördas allt större mängder av frukt. Redan av ekonomiska skäl, är det därför motiverat, att bygga på försöksstationen en fruktlagringskällare, så att man ej blir tvungen att avyttra frukten genast på hösten, då priserna äro lägst. Dylik försäljning skadar ej blott försöksstationens ekonomi, utan pressar ned prisen även för odlare i gemen. På grund av det ovensagda, anser jag därför, att byggandet av en fruktförvaringskällare på Godby fruktförsöksstation är högst motiverad och nödvändig åtgärd.

Vad själva ritningarna vidkommer, äro de ej helt tillfredsställande i alla detaljer. Det vore nog klokast, att ovanför källaren bygga ett skjul för förvaring av förpackningsmaterial etc. och där själva förpackningen av frukten under hösten kunde ske. Vindfånget till källaren borde vara större, för att bättre hindra kölden från att intränga i källaren. Däremot är en ugn uppenbarligen onödig, om de yttre väggarna isoleras väl. Detta kan ske med siporeks el. dylikt och det är ju ej bra för frukten om man måste elda, vilket uttorkar luften i källaren i alltför hög grad. Enligt moderna uppfattningar, torde den kalla luften utifrån komma in i källaren vid taket, för att sedan såsom tyngre sjunka mot golvet. Den förskämda luften avlägsnas nerifrån i andra ändan genom rör vilka leda till en i möjligaste mån lång skorstenspipa. På så sätt blir det en effektiv cirkulation av kall luft. Jag hoppas landskapsnämnden kan använda sig av experter i fråga om utförandet av ritningar m.m. för den påtänkta fruktlagringskällaren.

Högaktningsfullt

O. Meurman

Avskriftens riktighet bestyrker; Mariehamn, å landskapsstyrelsens registratorskontor, den 23 februari 1949.

Ex officio:

Registrator

Anne-Maj Dahlblom